

Handwritten signature

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHAROHUNOSILIK UNIVERSITETI

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARIDA
TAHRIR MAHORATI
FANI BO'YICHA
SILLABUS

(Kanduzgi ta'lim shakli 2-kurslar uchun)

Bilim sohasi:	300 000	-	Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	320 000	-	Jurnalistika va axborot
Ta'lim yo'nalishi:	60320100	-	Jurnalistika

Toshkent – 2024

Fan sillabusi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabining 2024-yil "29" 08 dagi "1"-son majlisida muhokama etilgan va tasdiq uchun tavsifa etilgan.

Fan sillabusi TDShU O'quv-uslubiy kengashining 2024-yil "29" 08 1-son majlisida tasdiqlangan va ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsifa etilgan.

Tuzuvchi:

Sharipov R.X. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti, f.f.d.

Tagirizchilar:

D. Ro'ziqulov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabining katta o'qituvchisi, f.f.n. (PhD).

Tilavov A. – A.Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti dotsenti, f.f.n.

TDShU Sharq xalqlari tili va adabiyoti instituti direktori:

2024-yil "04" 09 H.V. Mirzamedova (imzo)

TDShU Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi rahbari:

2024-yil "04" 09 S.T. Mustafayeva (imzo)

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, mustaqil mushohada yuritish, xususan, har bir seminar uchun:

- keyis stadi metodi doirasida shaxsiy mulohazalarini yozma shaklda bayon qilish;
- berilgan mavzu yuzasidan taqdimot tayyorlash;
- o'tilgan mavzuni mustakamlash maqsadida test tuzish;
- seminarlar bo'yicha konspekt daftrlari yuritish (*seminar mavzulari konspekti, seminar bo'yicha adabiyotlar shartli, o'tilgan mavzudagi tartixiy shaxs hayotiga chizgilar*) shuningdek, joriy, oralig nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati	
1.	Bakiyeva G.X., Teshabayeva D.M. Mediamakonda matn. Monografiya. – T.: «Turon-Iqbol», 2019.
2.	Toxirov Z. Adabiy tahrir. – T.: Cho'lpon NNMU, 2012.
3.	Bosma O'AVda janrlar va mahorat masalalari. 10 tomlik jurnalistika sohasi bo'yicha ilmiy-ommabop kitoblar to'plami. 5-jil. — Toshkent. "O'zbekiston" NMIU. 2019. 508 b.
Qo'shimcha adabiyotlar:	
1.	Sh.M. Mirziyoyev. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. - Toshkent: O'zbekiston, 2024.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023
3.	Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlari uchun. - Toshkent: O'zbekiston, 2022.
5.	Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri. - Toshkent: O'zbekiston, 2022.
Internet saytlari	
9.	https://ziyouz.uz
10.	www.ziyouz.uz
11.	www.edu.uz
Dastur muallifi:	
f.f.n. dots. R.Sharipov	
E-mail: r.sharipov@mail.ru	
Tashkilot:	
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi	

Fanni to'liq o'zlashtirish	fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
Tushunish	fundagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
Gapirish	bayon qilish ravon bo'lmasa;
Qo'llash	fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
Isie'dodini namoyish etisi	fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
2 baho – "qoniqarsiz"	
Fanni to'liq o'zlashtirish	fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rimagan bo'lsa;
Tushunish	fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
Gapirish	fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
Qo'llash	fan bo'yicha maunda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
Isie'dodini namoyish etisi	fan bo'yicha mashg'ulotlarga javob ololmаса;
Aktivlik	fanni bilmasa.

Joriy va Oraliq nazorat turini o'lkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabning bilimni baholash tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Yakuniy nazorat turini o'lkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabning bilimni baholash o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazorat turini o'lkazishda ishtirok etmaydi.

Talaba tegishli fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'lkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan bo'lishi shart.

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan yoki oraliq nazorat turini topshirmagan, yohud ushbu nazorat turi bo'yicha "2" (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi.

Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha qoniqarsiz baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalar ta'lim vaqtida yoki keyingi semestrlar mobaynida tegishli fanlardan o'zlashtirilmagan kreditlar miqdoriga mos ravishda bazaviy to'lov-kontrakt miqdoridan keilib chiqqan holda to'lovni amalga oshirgandan so'ng o'zlashtirilmagan fanlarni o'z hisobidan qayta o'qish huquqiga ega bo'ladi.

Kreditlarni olish uchun talablar:

6

FAN TO'G'IRISIDA MA'LUMOT

Fan nomi:	Tahrir mahorati
Kurs turi:	Tanlov fan
Kurs kodi:	TAHM 1508
O'quv yili:	2024/2025
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	24
Mustaqil ta'lim	72
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	5 baholik
Kurs tili:	o'zbek
Auditoriya va vaqti:	dars jadvallig'a asosan

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Ushbu fan talabalarda tahrir mahorati haqidagi bilimlarning nazariy asoslarini, ommaviy kommunikatsiyaning isloniy tushunchalari va kategoriyalarini, nutqiy mahorat va lisoniy tamoyillarini o'rganish hamda ularni amaliyotda tatbiq yetish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. U bo'lajak jurnalistlarning kasbiy malakani egallashlarida, nutqiy va stilistik malakalarini oshirishga qaratilgan
1	Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar Talabalarda tahrir mahorati doir nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, o'zbek va jahon adabiyotining eng muhim qiralariga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirishdan iborat.
Ta'lim natijalari (TN)	
TN1	Bilimlar jihatidan: Talabalarda media tili va uslub haqidagi bilimlarning nazariy va amaliy asoslarini, ommaviy kommunikatsiyaning isloniy tushunchalari va kategoriyalarini, nutqiy mahorat va lisoniy tamoyillarini o'rganish hamda ularni amaliyotda tatbiq yetish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Tahrir mahorati fanni bo'lajak jurnalistlarning kasbiy malakani egallashlarida, nutqiy va stilistik malakalarini oshirish.
TN2	OAV stilistikasi xususiyatlarini va shu hodisalaridagi o'zgarishli jarayonlarni o'rganish hamda ulardan amaliyotda foydalanish ko'nikmasini hosil qilishdir. Fan adabiy tilning og'zaki va yozma shakllari, ularga qo'yiladigan talablar, nutq uslublariga xos stilistik belgilar va til vositalari; janrlarning uslubiy ko'rinishlari; til vositalarining semantik-stilistik va formal-stilistik xususiyatlari.

3

	gazeta, jurnallarining, lisoniy-uslubiy xususiyatlari; tele-, radiomuloqotning uslubiy xususiyatlarini, media tili uslubiy, elektron OAV tili, media tilining zamonaviy tendentsiyalarini yuzasidan talabalar olingan bilimlarni amalda qo'llay olish malakasini shakllantirish.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Media tili va uslubiy masalalari, shuningdek tahrir mahorati to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi va tahlil qilishi.
TN6	OAV tili, media tilini haqida tasavvurga ega bo'lishi va bu bilimlardan faoliyatda keng foydalana olishi.
TN7	Adabiy tilning og'zaki va yozma shakllari, ularga qo'yiladigan talablar, nurg uslublariga xos stilistik belgilar va til vositalari haqidagi bilimlarning nazariy va amaliy jihatlaridan to'g'ri foydalana olishi.

FAN MAZMUNI

4-semestr

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Tahrir tartibi va san'ati	2
M2	Tahrir san'atining psixologik va mantiqiy asoslari	2
M3	Tahrir turlari va prinsiplari: tahrir meyor	2
M4	Matn bilan ishlash prinsiplari	2
M5	Jurnalistik matn tahriri xususiyatlari	2
M6	Matnini nashrga tayyorlash madaniyati. Muallif bilan ishlash	2
M7	OAV materiallari tahrir jarayoni	2
M8	Ijtimoiy-siyosiy matnlar tahriri	2
M9	Iqtisodiy, adabiy-publististik matnlar tahriri	2
M10	Ruknlar va sarlavhalar tahriri	2
M11	Zamonaviy axboriy texnologiyalar rivojlanish sharoitida adabiy tahrir talablari	2
M12	OAV matnlar tahriri bo'yicha ijodiy ishlar	2
	JAMI:	24

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)

A1	Yevropa va Osiyoda tahrir ilmining paydo bo'lishi	2
A2	Tahrirlashning mantiqiy va psixologik asoslari	2
A3	Tahrir turlari va prinsiplari: tahrir meyor	2
A4	Muharrirlik faoliyatining asosiy mohiyati va maqsadi	2
A5	Muharrirning matn muallifi bilan ishlash madaniyati	2
A6	Matbuot, radio, TV va internet matnlarini tahrir qilish usullari	2
A7	Jurnalistik materiallar tahrir xususiyatlari	2
A8	Iqtisodiy, adabiy-publististik matnlar tahriri	2
A9	Ruknlar va sarlavhalar tahriri	2
A10	Ijtimoiy-siyosiy matnlar tahriri	2
A11	Zamonaviy axboriy texnologiyalar rivojlanish sharoitida adabiy tahrir talablari	2

	tahrir talablari	2
A12	OAV matnlar tahriri bo'yicha ijodiy ishlar	24
	JAMI:	
	Mashg'ulotlar shakli: mustaqil ta'lim (MT)	
MT1	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy topshiriqlarini bajarish	36
MT2	Matn tahriri yuzasidan amaliy mashg'ulotlarni bajarish	12
MT3	Zamonaviy axboriy texnologiyalar rivojlanish sharoitida adabiy tahrir talablari	12
MT4	OAV matnlar tahriri bo'yicha ijodiy ishlar	12
	JAMI:	72

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

	5 baho – "a" to "
Fanni to'liq o'zlashtirish	fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olar;
Tushunish	fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xalollik va chalikashliklarga yo'l qo'ymas;
Gapirish	fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsar;
Qo'llash	fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olar;
Iste'dodini namoyish etish	berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olar;
Aktivlik	konspetkga puxta tayyorlangan bo'lsar;
Ishlash	fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsar;
	4 baho – "yaxshi"
Fanni to'liq o'zlashtirish	fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsar;
Tushunish	fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarar;
Gapirish	fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olar;
Qo'llash	fan bo'yicha konspetkini puxta shakllantirgan bo'lsar;
Iste'dodini namoyish etish	fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajaragan bo'lsar;
Aktivlik	fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsar;
Ishlash	fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarar;
	3 baho – "Qoniqarli"

Shuf

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TAILIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON JURNALISTIKA VA OMMAVIY
KOMMUNIKATSIYALAR UNIVERSITETI

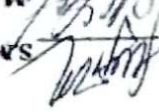

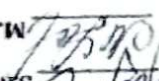
MEDIASAVODXONLIK VA FAKT CHEKING
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300000 – Ilmoyi fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 320000 – Jurnalistika va axborot
Tas'lim yo'nalishi: 60320100 – Jurnalistika

Toshkent – 2024

Sharq xalqlari tili va adabiyoti
 Institut direktori
 2024 IL.Mirzaxmedova

Tarjimonoshlik, ilshunoslik
 va xalqaro jurnalistika oliy
 maktabi boshlig'i
 2024 S.Mustafayeva

ARM direktori
 2024 M.Yulidoshova

Fan/modul kodi		O'quv yili		Semestr	ECTS - Kreditlar	
MVFC1304		2025-2026		3	4	
Fan/modul turi		Ta'lim tili				Haftadagi dars soatlari
Majburiy		O'zbek				4
Fanning nomi		Auditoriya		Mustaqil		Jami
		masbq'ulolari		ta'lim		yuklama
		(soat)		(soat)		(soat)
Mediasavodxonlik va fakt		48		72		120
checking						
1.						

2.

1. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - talabada media va axborot savodxonligini shakllantirish, axborot ishonchligini tekshirish va mabalar bilan ishlashning an'anaviy va zamonaviy shakllaridan xabarador qilish, ularda mustaqil fakt-analiz qilish ko'nikmasini hosil qilish.

Fanning vazifasi - talabaga media va axborot savodxonligi, infoetika tushunchalarini anglashga, yolg'on axborotni identifikatsiyalash, OAV va ijtimoiy tarmoqlarda berilayotgan axborotlarni tanqidiy qabul qilish darajasini oshirishga, axborot mabalar bilan ishlash kabi murakkab jarayonlarni hali oddiy istemolchi sifatida o'rganishga yordam berish, axborotni tahlil qila olish qobiliyatini shakllantirish, tanqidiy tafakkurni rivojlantirish.

Xorij tajribasiga muvofiq

Mazkur fan sillabus O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi "Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlari"ni ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida"gi 87-sonli buyrug'iga muvofiq, xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 ta ilk ro'yxatga kiruvchi Fudan universiteti (QS39, THE 36) xorijiy tajribasini imobalga olgan bo'lsa takomillashtirildi:

<https://xwxy.fudan.edu.cn/fe79/c41181a523897/page.htm>

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulolar)

2.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

I-mavzu. Mediasavodxonlik va media ta'lim: mohiyat, ahamiyat, asosiy tushunchalar

Jurnalistikada media va axborot savodxonligi, media ta'lim, faktcheking tushunchalarining mohiyati, ahamiyati, axborotlashgan jamiyatlarda tugan o'ral Mediasavodxonlik va mediatatlimning yo'nalishlari, paydo bo'lish omillari. Axborot savodxonligiga oid asosiy tushunchalar. Netiket (netiquette) va infoetika tushunchalari.

2-mavzu. Media va axborot savodxonligida bazaviy kompetensiyalar va ko'nikmalar	Talaba-jurnalistning media va axborot savodxonligi sohasida egallashi lozim bo'lgan bazaviy kompetensiyalar, ularda shakllantirilishi lozim bo'lgan ko'nikmalar. Utilitar, funksional, pragmatik ko'nikmalar. Jurnalistlar uchun media ta'lim platformalari. 3-mavzu. Axborot muhitining ifloslanishi, infoliyusiya va nomaqbul axborot "jantarlar" Axborot muhitining ifloslanish omillari. "Infoliyusiya" (M.Maklyuen) atamasining mohiyati. Uyushirilgan yoki nokompetentlik oridan keladigan yolg'on, dezinformatsiya, manipulyatsiya, feyklar, propaganda, sun'iy xayp, mistifikatsiya, mokymenlar tushunchalari mohiyati, kelib chiqish sabablari. Fugaroлик журналистикasidan giosiosiyosiy manfaallargacha. 4-mavzu. Jurnalistika va sub'ektiv "front" Ijtimoiy ongni boshqarish qobiliyati orib borayotgan sub'ektiv axborot turlari. Blogger, influencers, tendstseterlar, manipulyatorlar, trollar, prankerlar. "gora" marketologlar va ular ortidan keladigan faktlarning buzib talqin qilinishi. Ixohissilik, agressiya. Ijtimoiy tarmoqlarda manfaallar jurnalistikasi. 5-mavzu. Axborot ishonchiligi tushunchasi Axborot ishonchiligi tushunchasi. Maqbul axborot jurnalistika nazariyasi va amaliyotidagi eng muhim postulatlar va tamoyillarga ishora qiluvchi axborot toifasi sifat. Haqqoniylik, haqiqiylik, chinlik, adekvatlik, xolislik, obektivlik, roslik, asilik, to'g'rilik, asiliyatga moslik, aniqlik, to'liqlik tushunchalari. Maqbullik shartlari. 6-mavzu. Faktchecking va verifikatsiya — jurnalistning ish quruli sifatida Faktchecking va verifikatsiya tushunchalari, zamonaviy talqin, maqsad va vazifalari, yangi shakllari. Faktchecking va verifikatsiyaning tarkibiy qismlari, asosiy tushunchalari. Kontent tahlil. Fakt-checking jurnalistika. Xalqaro platformalar. 7-mavzu. Jurnalist faoliyatida faktlar, axborot manbalari Fakt. Uilarning turlari. Faktga qo'yiladigan talablar. Axborot manbalari va ularning toifalari. Birlamchi va ikkilamchi axborot manbalari. An'anaviy va noan'anaviy axborot manbalari. Sun'iy noaniqlik. Axborot olish va to'plash. Altemativ faktlar, faktoidlar. Faktlar ob'ektiv va sub'ektiv fikrga ishoniluvchi, ergashiluvchi manipulyativ vosita sifatida. 8-mavzu. Axborot uzaushda audiotoriyaga ta'sir o'tkazish va manipulyatsiya Manipulyatsiya tushunchasi. Manipulyatsiya turlari. Manipulyatsiya mohiyati. Auditoriyaga ta'sir o'tkazish texnologiyalari. Ratsionalizatsiya v minimalizatsiya. Populizm. Konspirologiya.
---	---

Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2024-yil "29" 08 dagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.	8.	Fan/modul uchun mas'ulilar: M.K.Saliyeva – TDShU, Tajimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. D.Sh.Ro'ziyulov – TDShU, Tajimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi katta o'qituvchisi, PhD. R.T.Elmutarova – TDShU, Tajimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi o'qituvchi - stagyor	9. Taqrizchilar:	F.A.Mo'minov - filologiya fanlari doktori, professor. D.Aminova - O'zJIDU o'qituvchisi, filologiya fanlari doktori (turdosh OTM).
--	----	---	------------------	---

- Qo'shimcha adabiyotlar**
1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nuqta-Toshkent, O'zbekiston, 2016. 56-b.
 2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-inizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kumdalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent, O'zbekiston, 2017. 104-b.
 3. Konstitutsiya Respubliki Uzbekistan: - O'zbekiston, 1992.
 4. Jurnalistika. Audiovizual jurnalistika. J.6. T.: "O'zbekiston" NMU, 2019.- 431 b.
 5. Ismailova K.F. Chet el tinglovchilari uchun mo'ljallangan radioeshittirishlarning tili va usuli// O'zMU xabarlar, 2001, №4. B. 49-51.
 6. Бартанова Э.Л. Энциклопедия мировой индустрии СМИ: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Э. Л. Бартановой. - 2-3 изд., перераб. и доп. - М.: Аспект Пресс, 2013. - 464 с.
 7. Исмаилова К. Совокупность административно-правовых и этических норм как основа функционирования международного радио// Демократизация и инсон ҳуқуқлари, 2003, №3.- С. 103-106
 8. Исмаилова К.Ф. Особенности функционирования Международного радио Узбекистана в условиях демократизации// Общественное мнение, 2005, №1. С. 182-185.
 9. Компенд Р.П. Нелсон Р.Л. Как преподавать новости. - М., 1998.
 10. Ковалев-Смугарский К. П. Тележурналистика XXI века. М.: Трифон, 2012. - 176 с.
 11. Никонов С.Б. Проблемы и СМИ. - СПб., 2006.
 12. Шестеркина Л. И., Николаева Т. Д. Метролика телевизионной журналистики. - М.: Аспект Пресс, 2012. - 224 с.
 13. Sh.T. Khojiev*, A.A. Yusupkhodjaev, D.Y. Arbiyjonova, G.B. Beknazarova, D.N. Abdullaev "Depletion of Slag from Almayk Copper Plant with Aluminium Containing Waste"
- Axborot manbalar**
- https://www.researchgate.net/publication/337843832_Scopus_magola
1. <http://lektsii.net/2-5541.html>
 2. <http://www.lvformat.com/formats.html>
 3. <http://lektsiopedia.org/lek-42047.html>
 4. <http://dedovkug.narod.ru/bib/vremja.htm>
 5. <http://radio-kom.ru/6770-2/>
 6. <http://www.sostav.ru/publication/microscope>
- Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimonshunoslar filialshunoslar va xalqaro jurnalistika oliy maktabi tomonidan ishlab chiqilgan va 2024-yil " 89 " 08 dagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

- 9-mavzu. Jurnalist faoliyatida tanqidiy tafakkur**
- Tanqidiy tafakkur tushunchasi, mohiyati, jumlisti va oddiy iste'molchi faoliyatidagi ahamiyati. Skeptitsizm. Dogmalar. Dispozitsiya. Steriotiplar. Tanqidiy tafakkurning asosiy ko'nikmalari. "7W" qoidasi.
- 10-mavzu. Media-analiz va kontent-tahlil**
- Media-analiz tushunchasi. OA'dagi xabar ishlab chiqaruvchilari, ularning maqsadi, qadriyatlar va ma'krasidan tortib, qadriyatlar ko'rsatish texnologiyasidan foydalanayotganigacha tahlil eta olish ko'nikmasi. Kontent-tahlil tushunchasi. Kontent turlari. Matn tuzilmasini belgilab olish, tamlash.
- 11-mavzu. Faktlar tahlilida axborot ishonchililigini baholash va verdikt ilineykasi**
- Axborot ishonchililigini baholash kriteriyalari. Verdikt ilineykasi. Verifikatsiya algoritmi, faktlar ustida amallar, chek-list haqida ma'lumot. Axborot ishonchililigini baholashda mantiqiy amallar bajarish ko'nikmasi.
- 12-mavzu. Global faktcheking platformalari, ularidan foydalanish, faktcheking jurnalistikasi**
- Global faktcheking platformalari. Ular bilan ishlashning o'ziga xosliklari. Faktcheking jurnalistikasi. Milliy axborot filitini yaratish ahamiyati. IFCN (International Fact-Checking Network) tashkilotining maqsad, vazifalari, ishlash prinsiplari. Fakt-cheker mutaxassisi amal qilishi lozim bo'lgan etika normalari.
- Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:**
1. Talaba-jurnalistning media va axborot savodxonligi ko'nikmalarini baholash.
 2. Axborot buzulishining turlarini aniqlash. Volg'on axborotlarni verifikatsiyalash.
 3. Subektiv va obektiv axborot manbalarini aniqlash.
 4. Qidiruv tizimlari bilan ishlash.
 5. Jitmoiy tarmoqlar feykka qarshi: jitmoiy tarmoqlarda fakt-check instrumentlar bilan ishlash.
 6. Sayt-mabnaning ishonchli ekanini tekshirish, akkaut haqiqiyiliginini tekshirish alqdritmi, network-tools.com platformasi bilan ishlash
 7. Matnli axborotlarni tekshirishining o'ziga xosliklari, archive.org platformasi
 8. Fotosuratlar ishonchililigini tekshirishning zamonaviy usullari: Google Image Search, I ineye, Fotoforensics, EXIF servislari bilan ishlash

9.	Fotosuratlar identifikatsiyasida GoogleMapStreetView, Wikimapia va Geofeedia kabi servislardan foydalanish
10.	Media-analiz va kontent tahlil qilish
11.	Verifikatsiya algoritmi, faktlar ushida amallar, check-list
12.	Videoalar ishonchiligi tekshirish usullari
13.	Global faktcheking platformalari, ularidan foydalanish, faktcheking jurnalistikasi haqida
14.	Axborot vizualizatsiyasi, yangi imkoniyatlar, Wolfram Alfa instrumentidan foydalanish
15.	Tahririyatlar uchun yo'riqnomalar ishlab chiqish
16.	Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar tashkil qilish shakli va mazmuni Mustaqil ish quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsifa etilgan adabiyotlarni talabalar tomonidan mustaqil ravishda o'zlashtirish, fan doirasidagi bilimlarni yanada mukammal bilish maqsadida amalga oshiriladi. Talabalar mustaqil ish orqali materiallarini o'rganish, shartlash, ijodiy jarayonni amalga oshirish, ko'nikmasiga ega bo'lishlari kerak. Mustaqil ishn baholash amaliy mashg'ulotlarda referat va taqdimotlar topshirish hamda oralik va yakuniy nazoratlarda yozma savol-javob shaklida amalga oshiriladi.
17.	Mustaqil ta'lim uchun tavsifa etiladigan mavzular:
18.	1. Mediatatlimning jahon ta'lim tizimidagi o'rnini
19.	2. Chegarasiz axborot almashinuvi sharoitida mediatatlim, mediasavodxonlikning ahamiyati
20.	3. Mediasavodxonlik, netiket, jurnalist kasb etikasining ahamiyati, joriy etilishi.
21.	4. Post-haqiqat (post-truth) davri va axborot ishonchiligi masalalari
22.	5. Axborotning buzulishi va geosiyosiy manfiyatlar.
23.	6. Ijtimoiy tarmoqlardagi mediaekologiyani barqarorlashtirish chora-tadbirlari.
24.	7. Participatory Journalism va fuqarolik jurnalistikasining o'ziga xosliklari.
25.	8. Metasavodxonlik nima, maqsad va vazifalari.
26.	9. Raqamli agressiyaga qarshi kurashish chora-tadbirlari.
27.	10. Xalqaro mediatatlim platformalari.
28.	11. YUNESKO hamkorligidagi CLEMI dasturlari.
29.	12. Global va milliy segmentda tarqatilayotgan axborotlarni tekshirishning zamonaviy usullari.

6

13.	"Mediasavodxonlik", "Axborot savodxonlik", "Vizual savodxonlik"ning o'ziga xosliklari.
14.	O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida jurnalistlar tayyorlash tizimining yaratilishi va bugungi kundagi taraqqiyoti.
15.	Mediatatlim uzluksiz ta'limga kiritilishida
16.	Dunyo mamalakatlardagi mediatatlim taraqqiyoti. III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsifatlar
17.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentiyalar)
18.	Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:
19.	• Media tahlil va monitoringi mohiyati, o'ziga xos xususiyatlari, tamoyillari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi(bilim);
20.	• Turli janr va shakllarda materialni yaratish metodikasini, Media tahlil va monitoringning asosiy bosqichlari va usullari, amaliy faoliyatda yuzaga keladigan kasbiy muammolarni hal qilish yo'llarini bilishi va ularidan foydalana olishi (ko'nikma);
21.	• O'zbekiston aholisi uchun dunyoda sodir bo'layotgan voqealar va hodisalarni yorqin va ekskluziv ravishda yoritish, xalqaro maydonda milliy jurnalistika an'analari va ilg'or tajribalarini namoyish etish bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak (malaka).
22.	4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:
23.	• ma'ruzalar;
24.	• interaktyv key-s-stadlar;
25.	• guruhlarda ishlash;
26.	• taqdimotlar qilish;
27.	• individual loyihalar;
28.	• jamoa bo'lib ishlash.
29.	5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:
30.	Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni test va yozma shaklda bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishn topshirish.
31.	Asosiy adabiyotlar
32.	1. Myratorova H., Ibratov Z., Mirzaxmedova J. Media va informatsion texnologiyalar. Tashkent: Baktiya press, 2019.
33.	114 b.

7